עַל יְדֵי כָּךְ (טור ובית יוסף (ד"ה ומ"מ)): ו ללֹא יִתֵּן מַיִם לַחֲבֵרוֹ (כט) בְּחָפְנָיו, שֶׁאֵין נוֹטְלִים אֶלָּא מִן הַכֶּלִי. מוְהוּא הַדִּין אִם נָטַל יָדוֹ אַחַת מֵהַכֶּלִי (ל) וְשָׁפַךְ מִמֶּנָּה לְיָדוֹ אַחֶרֶת דְּאֵינוֹ כְּלוּם. * וְרַבֵּינוּ תָּם (סו"ד בדשכ"פ מוהין קו. ד"ה הלמ"ד) מַתִּיר בָּזוֹ, כֵּיוָן שֶׁתְּחִלַּת נְטִילָה לְיָדוֹ אַחַת הָיָה מִן הַכֶּלִי, (לא) וְהוּא שֶׁהָיְתָה יָדוֹ הָרִאשׁוֹנָה (לב) טְהוֹרָה, כְּגוֹן שֶׁשָּׁפַךְ עָלֶיהָ (לג) * רְבִיעִית (ו) בְּבַת אַחַת. הַגָּהָה: וְנָהֲגוּ לְהָקֵל כְּדִבְרֵי רַבֵּינוּ תָּם, אֲבָל הַסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה (לד) הִיא עִקָּר, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַחְמִיר (לה) לְכַתְּחִלָּה: ז נצָרִיךְ שֶׁיִּבְּוֹאוּ הַמַּיִם מִכַּח נוֹתֵן, לְפִיכָךְ צִנּוֹר (לו) שֶׁדּוֹלָה מַיִם מִן הַיְאוֹר וְשׁוֹפֵךְ בּוֹ וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ הַמַּיִם לְהַשְׁקוֹת הַשָּׂדֶה, אֵינוֹ יָכוֹל לִתֵּן יָדָיו לְתוֹכוֹ כְּדֵי שֶׁיְּקַלְּחוּ הַמַּיִם עֲלֵיהֶן, מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם בָּאִים מִכַּח אָדָם, שֶׁכְּבָר פָּסַק כֹּחַ הַשּׁוֹפֵךְ. וְאִם מֵשִׁים יָדָיו קָרוֹב לְמָקוֹם הַשְׁפִּיכָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵשִׁים אוֹתָהּ תַּחַת הַשְׁפִּיכָה מַמָּשׁ, עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, דְּכָל זְמַן שֶׁהֵם קְרוֹבִים לְמָקוֹם הַשְׁפִּיכָה עֲדַיִן (לז) מִכֹּחוֹ הֵם בָּאִים. (לח) וְאִם הִטְבִּיל יָדָיו לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר הַזֶּה אֵינָם טְהוֹרוֹת מִכַּח טְבִילָה, * מִפְּנֵי

ל פֶּרֶק קַמָּא דְּיָדַיִם (פ"כ). מ מִדְּבָרֵי פֶּרֶק ח' דְּבְרָכוֹת (ס' רא"ש). נ חַלִּין ק"ז (ע"א).

בְּאֵר הַיטֵב

יְדֵי הַדָּחַק וְשֵׁק וְקַפָּה אֵין יְכוֹלִים לְקַבֵּל אִם לֹא שֶׁמְּזַפְּתָן. עַיֵּן שָׁם. [וְכֵן פָּסַק בְּסֵפֶר אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ה) דְּלֹא כְּמַהֲרַ"שׁל]: ו (ו) בְּבַת אַחַת. נִרְאֶה פָּשׁוּט שֶׁזֶּהוּ בְּעִנְיַן שֶׁהַמַּיִם אֵינָם מְקַבְּצִים תּוֹךְ פִּסַּת הַיָּד אֶלָּא שׁוֹפֵךְ עַל כָּל הַיָּד וְהַמַּיִם נִשְׁפָּכִים, אֲבָל אִם הֵם מְקַבְּצִים תּוֹךְ הַיָּד פְּשִׁיטָא דְּנִטְמְאוּ אַף עַל פִּי שֶׁהֵם רְבִיעִית, דְּהָא גַּב הַיָּד

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רְבִיעִית מְמָנָּה וּלְמַטָּה. וּלְפִי זֶה בְּהָאנְדַּפַּ"ס שֶׁלָּנוּ שֶׁהַבַּרְזָא בְּשׁוּלֵי הַכֶּלִי מִלְּמַטָּה, אִם אֵינָהּ מְהֻדֶּקֶת וּמְטַפְטֶפֶת הַמַּיִם דֶּרֶךְ שָׁם נִתְבַּטֵּלָה מִלִּהְיוֹת כְּלִי עַד שֶׁתְּתַקְּנֶנָּה וְאָסוּר לִטֹּל מִמֶּנָּה: ו (כט) בְּחָפְנָיו. וַאֲפִלּוּ הָיוּ יָדָיו טְהוֹרוֹת: (ל) וְשָׁפַךְ מִמֶּנָּה. הַיְנוּ אַחַר שֶׁכְּבָר נִגְמַר הַנְּטִילָה מִיָּד הָאַחַת, שֶׁפָּךְ מֵהַמַּיִם הַנִּשְׁאָר תּוֹךְ פִּיסַת יָדוֹ עַל הַיָּד הַשְּׁנִיָּה, (לא) לְהָכִי אֵינָהּ כְּלוּם דְּלֹא בָּאָה הַנְּטִילָה מֵהַכֶּלִי. וְאִם הֶחֱזִיק הַיָּדַיִם זוֹ תַּחַת זוֹ, וְשָׁפַךְ אֶחָד עַל הַיָּד הָעֶלְיוֹנָה וּמִמֶּנָּה מֵמִילָא נִשְׁפַּךְ גַּם עַל הַיָּד הַשְּׁנִיָּה שֶׁתַּחְתֶּיהָ נִטְהֲרָה עַל יְדֵי זֶה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ה', דְּנִטְלָה אַחַת הֵם: (לא) וְהוּא שֶׁהָיְתָה. דְּמִבְּאֹר לְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב (סעי' ב-ה) דְּמַיִם הָרִאשׁוֹנִים שֶׁשּׁוֹפְכָן עַל יָדוֹ לְשֵׁם נְטִילָה הֵם עַצְמָן נִטְמְאוּ בִּנְגִיעָתָן בְּיָדָיו, וְאִם כֵּן אִם יִשְׁפֹּךְ מִיָּד אַחַת עַל יָדוֹ הַשְּׁנִיָּה לֹא יִטַּהֲרוּ אוֹתָהּ, כֵּיוָן דְּהַמַּיִם עַצְמָן טְמֵאִים הֵם, וְלָכֵן כָּתַב שֶׁהָיְתָה יָדוֹ הָרִאשׁוֹנָה טְהוֹרָה שֶׁאָז לֹא נִטְמְאוּ הַמַּיִם שֶׁשָּׁפַךְ עָלֶיהָ: (לב) טְהוֹרָה. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּעַל כָּל פָּנִים לֹא הִתִּיר רַבֵּנוּ תָּם אֶלָּא רַק לִשְׁפֹּךְ מִיָּד זוֹ לַחֲבָרְתָּהּ, אֲבָל לֹא לִשְׁפֹּךְ וְלִגַּע, דְּאִם יִשְׁפֹּךְ וְיִגַּע בָּהּ אַף שֶׁהִיא טְהוֹרָה הֲלֹא תִּהְיֶה נִטְמֵאת בִּנְגִיעָתָהּ בַּחֲבֶרְתָּהּ: (לג) רְבִיעִית בְּבַת אַחַת. וּבִכְגוֹן זֶה אַף שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה נִטְהֲרָה יָדוֹ בִּשְׁפִיכָה אַחַת, וְגַם הַמַּיִם עַצְמָן לֹא נִטְמְאוּ, דְּרְבִיעִית בְּבַת אַחַת עֲשׂוּיָה כְּמִקֶּוֶה הַמְטֻהָרֶת, שֶׁגַּם הַמַּיִם טְהוֹרִים הֵם כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב (ס"ד), וְלָכֵן יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ מִמַּיִם אֵלּוּ גּוּפָם שֶׁנִּתְקַבֵּץ לְתוֹךְ פִּיסַת יָדוֹ עַל יָד הַשְּׁנִיָּה. (לד) מִיהוּ זֶה דַּוְקָא אִם שָׁפַךְ הָרְבִיעִית עַל יָדוֹ כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ כְּדִין נְטִילָה עַל כָּל הַיָּד מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, דְּאִלּוּ שָׁפַךְ כַּלָּה רַק לְתוֹךְ פִּיסַת יָדוֹ אֵין זֶה נְטִילָה כָּרָאוּי, וְיָדוֹ הָרִאשׁוֹנָה עַצְמָהּ טְמֵאָה, וְגַם הַמַּיִם נִטְמְאוּ בָּהּ: (לד) הִיא עִקָּר. וְכֵן הוּא דַּעַת שְׁאָר פּוֹסְקִים דְּלֹא כְּרַבֵּנוּ תָּם [הַגְּרַ"א]: (לה) לְכַתְּחִלָּה. א]וְרַשַׁ"ל (ישׁ"ש חולין פ"ח סי' לג) הֶחְמִיר אַף בְּדִיעֲבַד, וְגַם לְדַעַת רַמ"א הוּא (לד) דַּוְקָא בְּשָׁעַת הַדְּחַק, אֲבָל בְּנִזְדַּמְּנוּ לוֹ מַיִם יְטֹל שֵׁנִית וּבְלִי בְּרָכָה: ז (לו) שֶׁדּוֹלָה מַיִם וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁדּוֹלָה אָדָם מַיִם מִן הַיְאוֹר (לה) בִּדְלִי וְשׁוֹפֵךְ לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר שֶׁיָּבוֹאוּ מִמֶּנּוּ לַשָּׂדוֹת, וּבָא זֶה לִתֵּן יָדָיו לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר [וְחוֹזֵר מִמָּקוֹם שֶׁשּׁוֹפְכִין בּוֹ] כְּדֵי שֶׁיְּקַלְּחוּ הַמַּיִם עַל יָדָיו (לו) וְסוֹבֵר שֶׁיֶּחְשַׁב לוֹ לִנְטִילָה: (לז) מִכֹּחוֹ הֵם בָּאִים. וְאַף דִּנְטִילַת יָדַיִם הוּא דַּוְקָא, (לו) כֵּיוָן שֶׁהוּא קָרוֹב לְמָקוֹם הַשְׁפִּיכָה שֶׁשּׁוֹפֵךְ בִּדְלִי חָשׁוּב מִכֹּחַ הַכֶּלִי גַּם כֵּן. וּפָשׁוּט דְּאִם שָׁפַךְ לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר בִּכְלִי פְּסוּלָה כְּגוֹן בִּמְנֻקָּב, אַף בְּנָתַן קָרוֹב לְמָקוֹם הַשְׁפִּיכָה, פָּסוּל, דְּאֵינָם בָּאִים מִכֹּחַ הַכֶּלִי, אִם לֹא בְּאֹפֶן הַמְבֹאָר לְקַמִּיהּ: (לח) וְאִם הִטְבִּיל יָדָיו. הַיְנוּ שֶׁתְּחָבָן בַּמַּיִם (לח) שֶׁנִּתְבַּזְּבוּ בְּתוֹךְ הַצִּנּוֹר, וּבָא לְהַכְשִׁירָן

בֵּאוּר הַלָּכָה

ו * וְרַבֵּנוּ תָּם מַתִּיר בָּזוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּדִין הַשֵּׁנִי וְלֹא בַּדִּין הָרִאשׁוֹן, אֶכֶן מְצָאתִי פְּלוּגְתָּא בְּעִנְיַן זֶה דְּדַעַת הַלְּבוּשׁ וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ז) דְּבַדִּין הָרִאשׁוֹן אָסוּר גַּם לְרַבֵּנוּ תָּם, אַף אִם יָדָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ הָיוּ טְהוֹרוֹת מִקֹּדֶם [דְּהַיְנוּ שֶׁנִּטְלָן עַל יְדֵי כְּלִי]. כֵּיוָן דִּלְגַבֵּי הָאִישׁ הַזֶּה לֹא הָיָה נְטִילָה כְּלָל מֵעוֹלָם בִּכְלִי, וְדַעַת הַגְּרַ"א דִּלְרַבֵּנוּ תָּם אִם הָיוּ יָדָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ טְהוֹרוֹת מִקֹּדֶם מֵהֲנֵי דָּבָר זֶה גַּם לְדִידֵיהּ שֵׁיּוֹכֵל לִתֵּן עַל יָדוֹ בְּחָפְנָיו, וְכֵן מַשְׁמַע בְּשַׁבְּלֵי לֶקֶט (סי' קלו) עַיֵּן שָׁם:

* רְבִיעִית בְּבַת אַחַת. עַיֵּן בְּבָאוּר הַגְּרַ"א שֶׁמְּשִׁיג עַל זֶה וְדַעְתּוֹ דִּלְרַבֵּנוּ תָּם מַתִּיר בְּכָל גְּוָנֵי, אַךְ לְדִינָא אֵין נִפְקָא מִינַּהּ כָּל דָּךְ דִּבְלֹאו הָכִי הִצְעָר כְּדַעַת הָאוֹסְרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרַ"א בְּעַצְמוֹ:

ז * מִפְּנֵי שֶׁהֵם שְׁאוּבִין. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לט). וּמַה דְּחַשְׁבוּ בָּזֶה שְׁאוּבִין הוּא מְשׁוּם דְּנִשְׁאֲבוּ בִּדְלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מב. ד"ה ואיכא), אֲבָל מַחֲמַת הַצִּנּוֹר עַצְמוֹ לֹא חָשֵׁב שְׁאוּבִין דְּהַצִּנּוֹר לָאו כְּלִי הוּא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ תּוֹסָפוֹת (חולין קו. ד"ה ולא) וְהָרַא"ש (שם פ"ח סי' יג) וְאָשְׁכּוֹל (הלכות נט"י) וְרִיטְבָ"א (חולין קו. ד"ה אמר) וְכֵן מוּכָח מִתַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה הַנַּ"ל, וְכֵן מוּכָח מֵהָרְאָ"ה (שם ד"ה אמר) שֶׁמַּכְשִׁיר בָּזֶה עַל יְדֵי הַמְשָׁכָה וְהַעְתִּיקוּ הַמְחַבֵּר לְקַמִּיהּ לְדִינָא. וְהִנֵּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) פֵּרֵשׁ דְּלְדַעַת הַמְחַבֵּר כְּלִי הוּא, אֶלָּא דְּהַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְחֻבֶּרֶת לַקַּרְקַע וְנִרְאֶה כִּטְבִילָה, וּטְבִילָה בִּשְׁאוּבִין לַיְכָא, אֲבָל אִם כֵּן יִקְשֶׁה לָמָּה מַתִּיר בָּזֶה עַל יְדֵי הַמְשָׁכָה לְצִנּוֹר מִשֶּׁעַם דְּשְׁאוּבִים שֶׁהַמְשִׁיכוּהָ בַּקַּרְקַע, הֲלֹא כְּלִי הוּא, וּכְבָר נִתְעוֹרֵר בָּזֶה הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו, וְכֵן הַפְּרִי מְגַדִּים נָדַחַק מְאֹד בָּזֶה וְנִשְׁאַר בְּצָרְיוֹ עִיּוּן, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דִּסְבִירָא לַהּ לְהַמְחַבֵּר כְּרֹב הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל דְּלֹא הוּא כְּלִי הוּא נִיחָא. וּמַה דְּמַשְׁמַע לְכָאוֹרָה בְּסָעִיף ח' דְּהַמְחַבֵּר סְבִירָא לַהּ דְּצִנּוֹר כְּלִי הוּא, דְּאִי לָאו הָכִי אֵין לוֹ מָקוֹר לְמַה שֶּׁפָּסַק שָׁם לְבַעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת (הל' ברכות פ"ו) דְּבִכְלִי הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע לֹא עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, וְהַיְנוּ בַּחֲקָקוֹ וּלְבַסּוֹף קְבָעוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַדְּרִישָׁה (סק"ג) וְהַפְּרִי מְגַדִּים (משי"ז סק"ח). יֵשׁ לְדַחוֹת דְּמֵאַחַר שֶׁלֹּא מָצָא הַמְחַבֵּר מִי שֶׁהֶחֱזִיק בְּשִׁיטַת הַבַּעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת רַק הָרַמְבַּ"ן (חולין קו. ד"ה ואין) וְהָרַשְׁבָּ"א (שם ד"ה האי) וְאֵינָהוּ כָּתְבוּ בְּהֶדְיָא כֵּן לֹא רָצָה לְהָקֵל נַגְדָּם, אֲחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁגַּם הַגְּרַ"ז (קו"א סק"א) תָּרַץ כֵּן. וְעַד כָּאן זֶה שֶׁהִצְרַכְנוּ לְדַחֹק עַצְמֵנוּ הוּא לְפִי פֵּרוּשׁ הַדְּרִישָׁה וְהַפְּרִי מְגַדִּים בְּדִבְרֵי הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסָעִיף ח', אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַגְּרַ"א שָׁם דְּכֵנָּת הָרַשְׁבָּ"א וְהָרַמְבַּ"ן וְהַמְחַבֵּר שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵיהֶם הוּא בְּקָבְעוֹ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוֹ, וְאִו פָּסוּל לְבַעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת לְשִׁטָּתוֹ בּוֹ מְשׁוּם דְּהָוֵי כְּקַרְקַע, וְהַאי אֲרִיכָא דְּדַלְאֵי הָיָה נָמֵי קָבְעוֹ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוֹ, אֲתֵי שֶׁפִּיר בְּפִשִׁיטוּת מַה דְּמַכְשִׁיר הַמְחַבֵּר כָּאן בִּשְׁאוּבִים שֶׁהִמְשִׁיכוּהָ בְּצִנּוֹר, דְּהֵרֵי הַאי צִנּוֹר כְּקַרְקַע גְּמוּרָה הוּא וּמַה דִּפְסוֹל לְטִבּוֹל בּוֹ מְשׁוּם שְׁאוּבִים הוּא מְשׁוּם דְּנִשְׁאֲבוּ מִתְּחִלָּה בִּדְלִי וְכַנַּ"ל:

(נ) וְאֲפִלּוּ אִם נִתְּנוּ בְּצַד נְטִילַת הָרִאשׁוֹנָה שִׁשְׁפּוֹךְ הַמַּיִם גַּם עַל הַיָּד הַשְּׁנִיָּה [מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח)]: (נא) ט"ז (סק"ז השני) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. אֲמָנָם פָּרֵשׁ הַמַּ"ז בָּזֶה דְּהָרְבִיעִית שֶׁפָּךְ מִקֹּדֶם לְטָהֵר יָדָיו וְאַחַר כָּךְ שָׁפַךְ עָתָּה מֵחָדָשׁ בִּשְׁבִיל יָדוֹ הַשְּׁנִיָּה לְכָאוֹרָה תְּמוּהַּ, דְּאִם כֵּן דְּלֹא מֵיירֵי בְּשֶׁפִּיכָה זוֹ גּוּפָא אַף בְּפָחוֹת מֵרְבִיעִית נְטָהֵר יָדוֹ כְּגוֹן בִּשְׁנֵי פְּעָמִים כְּשְׁאָר נְטִילוֹת: *) (נב) עוֹלַת תָּמִיד (סק"ט) וּפְרִי מְגַדִּים (משי"ז סק"י השני) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ז (נה) רַשַׁ"י (חולין קו. ד"ה האי) וְתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מב. ד"ה ואיכא): (נו) וְכַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ג דְּלִכְתְּחִלָּה בָּעֵינַן כְּנֶגֶד נוֹטֵל לַנְּטִילָה הַיְכָא דְּלֹא הָוֵי כַּנֶּגֶד נוֹתֵן: (נז) תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (שם): (נח) דְּכִוְותְּלֵין בְּלָאו הָכִי יֵשׁ סְבָרָא לְפָסֵל וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ט"ו:

*) בדפוסים הישנים נפלה טעות בציוני שער הציון מכאן עד ס"ק לט ותוקן ע"פ מקור הדינים.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סי"ג) פסק כרמ"א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קנט

ס הָרַא"ה (חולין קו. ד"ה אמר). ע שָׁם בַּגְּמָרָא. פ הָרִי"ף (ברכות מב.) לְגִרְסָתוֹ וְהָרַמְבַּ"ם (הל' ברכות פ"ו ה"ד).

(לט) שָׁהֵם שְׁאוּבִים. [ס]וְהָנֵי מִלֵּי בְּדוֹלָה שֶׁשּׁוֹפֵךְ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר עַצְמוֹ, אֲבָל אִם נוֹתֵן אוֹתָם (מ) חוּץ לַצִּנּוֹר וּמַמְשִׁיךְ אוֹתָם לַצִּנּוֹר וְהִטְבִּיל בּוֹ יָדָיו, טְהוֹרוֹת, דְּשְׁאוּבִים (מא) שֶׁהַמְשִׁכוּהָ (מב) כְּשֵׁרָה. וַאֲפִלּוּ דּוֹלָה וְנוֹתֵן (מג) לְתוֹךְ הֶחָרִיץ עַצְמוֹ, [ע]אִם הַדְּלִי נָקוּב מֵאֲחוֹרָיו (ז) (מד) בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, וּבְעוֹד שֶׁשּׁוֹפֵךְ דָּרֶךְ פִּיו לַצִּנּוֹר מְקַלְּחַ מֵאֲחוֹרָיו לַיְאוֹר, מַטְבִּיל בּוֹ אֶת הַיָּדַיִם וּטְהוֹרוֹת, דַּחֲשִׁיבֵי כְּאִלּוּ הִטְבִּילָם בַּיְאוֹר, דְּנִצּוֹק זֶה (מה) מְחַבֵּר הַכֶּלִי לַיְאוֹר וַחֲשִׁיבֵי מַיִם שֶׁבַּצִּנּוֹר מְחֻבָּרִים לְמֵימֵי הַיְאוֹר, אַף עַל גַּב דְּנִצּוֹק כָּזֶה לֹא חֲשִׁיב חִבּוּר (מו) לְעִנְיַן טְבִילָה. (מז) [פ]וְיֵשׁ חוֹלְקִין בָּזֶה וְאוֹמְרִים דְּגַם לְנִטְילַת יָדַיִם לֹא חֲשִׁיב חִבּוּר. הַגָּה: אֵין לִטֹּל יָדָיו מֵאוֹתָן אֲבָנִים (מח) הַקְּבוּעִים (ח) לַכֹּתֶל וְעָשָׂה לָהֶם בֵּית קִבּוּל וּבַרְזָא, אֲבָל אִם הָיוּ (מט) כְּלִי תְּחִלָּה וְחִבְּרָם לַכֹּתֶל (נ) נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ (אגודה פרק המוכר בית (כ"ג פ"ד ס' קטו)): ח (נא) אִם הִכְנִיס יָדָיו בְּתוֹךְ כְּלִי שֶׁל מַיִם

בַּאֵר הֵיטֵב

ז (ז) כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה. וְהוּא הַדִּין אִם הוּא בִּסְפִינָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַטְבִּיל יָדָיו בַּיָּם, יַקַּח כְּלִי שֶׁנִּקֵּב כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה וּדְוָלָה מֵהֶם וּמַטְבִּיל יָדָיו בְּתוֹךְ הַכֶּלִי, שֶׁמֵּי הַכֶּלִי מְחֻבָּרִים לְמֵי הַיָּם הוֹאִיל וּמֵימָיו נוֹטְפִין דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב. שלטי גבורים (ברכות מב. אות ב): (ח) לַכֹּתֶל. דְּלֹא הָיָה שָׁם כְּלִי עָלָיו בְּתִלּוּשׁ. וְט"ז (סק"ח) הִקְשָׁה עָלָיו דִּלְנִטִילַת יָדַיִם יֵשׁ לָנוּ לְהָקֵל דְּהָוֵי כְּלִי אֲפִלּוּ תְּחִלָּה עַיִן שָׁם. כְּתֹב עוֹלַת תָּמִיד (סק"ו) וְנִרְאֶה דְּאוֹתָן מַיִם שֶׁמּוֹשְׁכִין עַל יְדֵי קָנִים חֲלוּלִים לְמַרְחוֹק שְׁקוּרִין

ט"ז (סק"י השני): רַע"ר קַאסְט"ן בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז אֵין נָכוֹן לִטֹּל מִן הַקָּנִים עַצְמָם מִשּׁוּם דְּאֵין בָּאִין מִכֹּחַ גַּבְרָא, אֲבָל מַהֵר לִטְבֹּל יָדָיו בְּמַיִם הָעוֹמְדִים לִפְנֵי הַקָּנִים דְּהָוֵי לֵיהּ כְּאִלּוּ מְחֻבָּרִים לְנָהָר שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַמַּיִם יוֹצֵא מֵהֶם, וְהוּא דְּהַקָּנִים שׁוֹטְפִים מַיִם וַהֲווּ לְהוּ נְצוֹק חִבּוּר עִם הַמַּיִם שֶׁבָּאִים מִן הַנָּהָר לַקָּנִים, אֲבָל אִם פָּסַק הַקִּלּוּחַ מִן הַקָּנִים לֹא עָלְתָה שָׁם טְבִילָה עַיִן שָׁם. וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵין לִטֹּל מִפְּלוּמְפִי"ן שֶׁאֵינָם כְּלִי. סֹלֶת בְּלוּלָה (סק"י) עַיִן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִכֹּחַ טְבִילָה, כְּמַבְאָר לְקַמִּיהּ בְּסָעִיף י"ד דִּטְבִילָה נַמִּי מֵהֲנֵי לַיָּדַיִם כְּשֶׁטּוֹבְלָן בְּמָעָיִן אוֹ בְּמִקְוֶה: . (לט) שֶׁהֵם שְׁאוּבִין. וְאֵין מַכְשִׁירִין מִכֹּחַ טְבִילָה אֶלָּא בְּמַיִם הַכְּשֵׁרִין לְטְבִילַת הַגּוּף, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ט"ז דְּהָרַאֲבַ"ד (בהל' ברכות פ"ו ה"ה) מַכְשִׁיר בְּשְׁאוּבִין אַרְבָּעִים סְאָה בְּקַרְקַע, אַף דְּבָאֶמֶת רַבִּים פְּלִיגִי עָלֵהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ולהראב"ד): (מ) חוּץ לַצִּנּוֹר וּמַמְשִׁיךְ. וְשִׁעוּר הַמַּמְשָׁכָה שֶׁיִּתְבַּטֵּל שָׁם שְׁאוּבִין עַל יְדֵי זֶה הוּא שְׁלֹשָׁה טְפָחִים [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ט) מִיּוֹרֶה דַּעָה סִימָן ר"א סָעִיף מ"ה], וּמַחֲמַת הַצִּנּוֹר עַצְמוֹ לֹא הָוֵי שְׁאוּבִין, דְּמַיִרֵי שֶׁלֹּא הָיָה עָלָיו שָׁם כְּלִי, כְּגוֹן שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ בּוֹ (לט) אַרְבַּע שְׁפוֹת לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ, דְּאָז הָיָה הַצִּנּוֹר עַצְמוֹ כְּלִי לֹא מֵהֲנֵי הַהַמְשָׁכָה, דְּהָא שְׁאוּבִין הֵן מֵחֲמַת זֶה הַצִּנּוֹר גּוּפָא, וְאֵין שַׁיָּךְ שָׁם טְבִילָה כְּלָל: (מא) שֶׁהִמְשִׁיכוּהָ. וְאַף דְּלִעְנְיַן טְבִילַת הַגּוּף מַחְמִירִין בָּזֶה אִם הָיוּ כָּל הַמַּיִם שְׁאוּבִין אַף שֶׁהִמְשִׁיכוּהָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ר"א (סמ"ד), בִּנְטִילָה דְּרַבָּנָן סָמְכוּ לְהָקֵל עַל דַּעַת הַמַּתִּירִין שָׁם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (מב) כְּשֵׁרָה. וְדָוְקָא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה [רַשַׁ"ל (ש"ש חולין פ"ח סי' כו) וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ט)], דְּאַף לְמַאן דְּמַקֵּל לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ד בְּפָחוֹת מִזֶּה, הַלָּה עִקַּר הַדִּין דְּעַל יְדֵי הַמְשָׁכָה גַּם כֵּן קוֹלָא הִיא וְלֹא מְקַלְּינַן כְּלָל הָאי. וְגַם צָרִיךְ שֶׁיְּהוּ הַמַּיִם מְכֻנָּסִין (מ) וְלֹא זוֹחֲלִין, וְהֵינוּ שֶׁיִּסְתַּם בְּסוֹף הַצִּנּוֹר שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ הַמַּיִם: (מג) לְתוֹךְ הֶחָרִיץ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְתוֹךְ הֶחָרִיץ שֶׁל הַצִּנּוֹר: (מד) בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה. וּמְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף א' דִּכְשֶׁמּוֹצִיא טִיף אַחַר טִיף כּוֹנֵס מַשְׁקֶה הוּא, (מפ) [א]וְיֵשׁ רוֹצִים לוֹמַר דִּבְכָאן צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא גָּדוֹל קְצָת שֶׁיְּהֵא נִרְאֶה הַקִּלּוּחַ דְּאָז חָשִׁיב מְחֻבָּר לְמֵימֵי הַיְאוֹר, וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף לְעֵיל בְּרֹאשׁ הַסִּימָן (ד"ה ומ"ש שאם) בְּמַה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם מַהֲרִי"ק (סי' נה) דִּלְפִי זֶה הָוֵי הַשְׁעוּר בְּנָקָב כַּעֲדָשָׁה: (מה) מְחַבֵּר הַכֶּלִי לַיְאוֹר. וְהוּא הַדִּין אִם בָּא בִּסְפִינָה וְאֵינוֹ מַגִּיעַ לְהַטְבִּיל יָדָיו בְּמֵי הַיָּם, וְאֵין לוֹ כְּלִי שָׁלֵם רַק כְּלִי מְנֻקָּב כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, דּוֹלֶה בּוֹ מִן הַיָּם וּמַטְבִּיל יָדָיו בּוֹ, שֶׁמֵּימֵי הַכֶּלִי מְחֻבָּרִים לְמֵי הַיָּם עַל יְדֵי שֶׁהַמַּיִם נוֹטְפִים דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב [שִׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (ברכות מב. אות ב)] וּמְגֻנָּ אַבְרָהָם (סק"י)]: (מו) לְעִנְיַן טְבִילָה. דְּנִצּוֹק אֵינוֹ חִבּוּר שָׁם כְּלָל, וְגַם בְּאֹפֶן דְּמְהַנֵּי שָׁם עֲרוּב לְחַבֵּר הַמַּיִם הוּא בְּשִׁעוּר גָּדוֹל וְלֹא עַל יְדֵי נְצוֹק דַּק כָּזֶה: (מז) וְיֵשׁ חוֹלְקִין.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לט) יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ר"א סָעִיף (מ"ה) [ל"ן]. וְגַם הַגְּרַ"ז [קו"א סק"א] כָּתַב כֵּן דְּהַמְחַבֵּר סְבִירָא לֵהּ דְּאַיִן עַל הַצִּנּוֹר שָׁם כְּלִי: (מ) הַגְּרַ"ז (סס"ו): (מס) הַתּוֹסָפוֹת בְּקָרָא בָּא סִימָן (נדה סט. ד"ה אם) מִסְתַּפְקִין בָּזֶה וְהוֹבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש לשון) וּמִלְּשׁוֹן רַשַׁ"י כָּאן (חולין קו. ד"ה ואי בדיע) מַשְׁמַע גַּם כֵּן קְצָת, אָמְנָם מִלְּשׁוֹן רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מב. ד"ה ואי) מַשְׁמַע כְּפֵרוּשׁ הָרִאשׁוֹן שְׁכָּתַבְתִּי בְּפֹנִים, וְכֵן מִפְּתִימַת לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (חולין קו.): (מג) אַלְיָה רַבָּה (סק"ח) וּפְרִי מְגַדִּים (משז"ז ס"ק יא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מד) חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לה ס"ד) וּמוֹר וּקְצִיעָה: (מה) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דין כלי הראוי לנטילה ס"ט), וְאַף שֶׁכְּפְרִי מְגַדִּים (משז"ז ס"ק יא) הַיְתֵּי זֶה בְּצָרִיךְ עִיּוּן, זֶהוּ מִשּׁוּם דְּמְצַדֵּד שָׁם שְׁמָא אֵין דָּבָר זֶה מִכְּלַל מְקֹרָב לְגַבֵּי דִּילָא, לְעִשּׂוֹת כֵּן, וְאַע"פ שֶׁהָעִיקָּר כְּסִבְרָא הָרִאשׁוֹנָה מִכָּל מָקוֹם בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר מֵהֵיוֹת טוֹב אַל תִּקְרָא רַע.

(מו) וְיֵשׁ לָחוּשׁ לִשְׁאוּבִין אִם יֵשׁ שָׁם חֲשַׁשׁ כְּלִי, אֲבָל לְפִי הַיְדוּעַ מִלְּאכֶת הַפְּלוּמְ"פ בָּעֵת אֵין שָׁם כְּלִי כְּלָל לְמַשָּׂה בְּפְלוּמְ"פ וּמֵהֲנֵי לָזֶה נְצוֹק חִבּוּר. וּמִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ לוֹ כְּלִי לְטֹל יָדָיו אֵין כְּדַאי לְהָקֵל נְטִילָה עַל יְדֵי נְצוֹק: (מו) וְאַף דְּהַטְּ"ז (סק"ח) הִקְשָׁה עַל דִּין זֶה, עַיֵּן בְּחָכְמַד מֹשֶׁה, וּבְנָהָר שָׁלוֹם (סק"ג) וּבִכְפְרִי מְגַדִּים שְׁתִּרְצוּ דִּבְרֵי הָרַמְ"א: (מז) וּבְהֶכְרֵי נִיתָּא דְּלֹא יִסְתֹּר לָזֶה מִסָּעִיף ח', וּלְפִי מַה שֶּׁפָּרַשׁ שָׁם הַב"ח (ס"ט) דְּאַפִּלּוּ בְּשִׁשִּׁים אַרְבָּעִים סְאָה אֵין לִטְבֹּל בּוֹ, זֶה הַכְּרַחְנוּ לְשִׁיטַת הַגְּרַ"א שָׁם דְּאִיירֵי בְּקִבְעוּ וּלְכָסוֹף חֲקָקוּ: (מס) כֵּן מוּכָח מֵעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יא) דְּכָתַב דְּאֵין לִטְבֹּל בּוֹ מִשּׁוּם שְׁאוּבִין, וְלִדְבָרֵינוּ נִיתָּא שְׁלֹא יִסְתֹּר דִּבְרֵי מְגַדִּים (משז"ז סק"ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (סט"ז) כתב כשו"ע. **ב]** ובשו"ע הרב (שם) כתב שהעיקר כדעה שנחשב חיבור, אבל אם אפשר לו בקל להטביל ידיו בים אין לו

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah